

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkah pa ob 8. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20,—, polletno K 10,—, četrtletno K 5,—, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo celoletno K 80,—. — Naročnina se pošilja upravnistvu.

Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo:
Učiteljska Tiskarna, Frančiškanska ulica št. 8.

Dopisi se pošiljajo urednistvu. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo, rokopol se ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrt 15 v, osrednje, poslana in zabvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju po-
pust. — Za odgovor je priložiti znamko.

Telefon številka 118.

Še en mesec.

En mesec še loči ljubljanske volilce pred nadomestnimi volitvami za deželni zbor.

Kakor bi se hotela vlada norčevati iz ljubljanskih volilcev, jih bega in jim razveljavlja mandate in razpisuje nove volitve. Kakor bi se ne verjelo njih naprednemu mišljenju ali pa hotelo prisiliti z nasiljem volilce, da ne volijo po svojem prepričanju.

Drugače si ne moremo razlagati komedije, ki je bila doigrana z razveljavljenimi mandati naprednih poslancev v kranjskem deželnem zboru.

Glede ljubljanskih volilcev veljajo izjemna pravila, da se jih ne mara upoštevati v korporacijah in se jim pri odmeri deželnih bremen odmerja krivični delež.

Ljubljana mora plačevati stvari, od katerih nima in ne bode imela nobenih koristi. To je krivica!

Oropana je bila avtonomnih pravic in sedaj se izvršuje nov rop na avtonomno edino slovensko mesto s samoupravo: da slovenski klerikalci s pomočjo Nemcev in vlade jemljejo Ljubljani mestno policijo, ter sramote slovenski narod, da še tega ne zna sam opravljati.

Cez en mesec napoči torej dan obračuna. Dobro pa je, da si oglejemo ob tej priliki še klerikalno stranko, kaj se je z njo zgodilo med tem časom, ko so bili ljubljanski volilci brez zastopnikov v deželnem zboru; da si oglejemo stranko, ki je oskrnila samoslovenski značaj Ljubljane.

Nesoglasje v klerikalni stranki stopa vedno bolj in bolj na dan.

Danes klerikalna stranka medsebojnih sporov in prepričev ne more vzdrževati niti več za kulisami in so prenesli že skoro vsa medsebojna nasprotja v javnost, z medsebojnim zabavljanjem drug čez drugega.

Bivši klerikalni poslanec Mandelj, je po poročilih klerikalnih poslancev odstopil zgolj iz »osebnih razlogov«. Priporočajo, da je odstopil le vsled tega, ker mu ni klerikalna stranka zaupala mesta deželnega odbornika, ki ga je dobil dr. Zajc ali pa mesta državnega poslanca, ki ga je dobil prof. Jarc.

Mandelj je pa odgovoril trikrat na vsa klerikalna podtikanja njemu, kot zvestemu pristahu S. L. S. Z vsa vehimenco je kritiziral za voženo klerikalno deželno gospodarstvo in za voženo politiko klerikalne stranke. Kritika bivšega klerikalnega dež. poslanca je torej najboljša luč volilcem v volilnem boju.

A s tem še ni bilo konca prepričev v klerikalni stranki.

Odstopil je tudi bivši klerikalni deželni glavar pl. Šuklje, kakor so poročali klerikalni listi »tudi iz osebnih razlogov«. Pl. Šuklje je pa nato temeljito poučil klerikalno stranko slepiti ljudstvo z osebnimi razlogi.

Pl. Šuklje je posegel klerikalni stranki v gnolobi do dna; osvetlil jo je v nagoti in danes mora biti vsakega poštenega človeka sram, še ostati pripadnik te stranke.

Pa o tem še sedaj dovolj govore volilci.

Nas interesira, da ima odstop pl. Šukljeta tudi stika z razveljavljenima ljubljanskima mandatom.

Klerikalni klub je namreč hotel razveljaviti prvotno štiri napredne mandate. Pl. Šuklje je pa bil za to, da se razveljavita le mandata ljubljanskih volilcev; odločno se je pa protivil razveljavanju mandatov poslancev Lenarčiča in

Višnikarja, ki jih je hotela kler. stranka tudi razveljaviti.

Klerikalna stranka pa nikakor ni hotela odstopiti od svoje zahteve, da se razveljavijo vsi štirje napredni mandati.

Vsled tega je prišlo do ostrega konflikta med dr. Sušteršičem in pl. Šukljem; ker pa tedanji glavar pl. Šuklje nikakor ni hotel odstopiti od svojega stališča, zato se klerikalni deželnozborni klub ni več zmenil za njegove želje in je vstrajal pri svoji zahtevi.

To je povzročilo močen konflikt med deželnozbornsko večino in glavarjem pl. Šukljem in končno njegov odstop in padec.

Klerikalni stranki je bilo torej na tem, kakor so upali, da dobe mandata poslancev Lenarčiča in Višnikarja v roke; to so pa dobro že tedaj vedeli, da če tudi razveljavijo mandate ljubljanskih volilcev, da jih ne dobe nikdar v roke.

Vendar se vlada ni udala klerikalni zahtevi in je ugodila, da edino v slučaju razveljavljanja ljubljanskih mandatov ugodijo klerikalni stranki, da ne razpusti deželnega zbora temveč razpiše nove volitve po par zasedanjih deželnega zbora.

In klerikalna stranka je potem razveljavila le mandate ljubljanskih volilcev, da jih je oropala zopet za nekaj pravic in da je bila Ljubljana pri dveh zasedanjih deželnega zbora brez zastopnikov.

Smrt taki »ljudski« stranki, ki oropa ljudstvo pravic!

Ti razlogi dovolj jasno govore, da ljubljanski volilci čez mesec dni ne bodo imeli stopiti na volišče proti osebi klerikalnega kandidata, temveč proti klerikalni stranki, ki je oropala ljubljanske volilce avtonomnih pravic mesta in Ljubljano, prestolico Slovenije, samoslovenskega značaja.

Parola je: Pasti mora klerikalna stranka!

Pozor!!

Pozor!!

Te dni začne izhajati v „Dnevnu“

„V senci jezuita“

velezanimiv roman, v katerem se nadaljujejo usode glavnih oseb v „Otroci papeža“!

Solun.

V zadnjih turških prekucijah, v macedonskih bojih in v albanski vstaji — se pogosto omenja Solun. Iz tega se vidi, da je to zelo važno mesto. Velikega pomena pa je posebno v trgovskem oziru in v trgovski politiki se bje hud boj za Solun. Tako je Solun politično in trgovsko važno mesto. Solun ima to svojo važnost že od samega začetka, saj je bilo mesto ustanovljeno zato, da bi ukrepilo gospodarsko in politično silo starega macedonskega kraljestva.

Solun je ustanovil l. 315. pr. Kr. Kosander, zet kralja Filipa Macedonskega in ga je imenoval po sestri Aleksandra Velikega. Mesto leži v t. zv. saloniškem zalivu, v katerega se steka Vardar in Bistrica, in je dobro zavarovan z naravno lego. Ker ima mesto na vse strani ugodno zvezo je tu važno trgovsko križišče pri prometu med Črnim in Sredozem-

skim morjem. Ker leže okoli mesta velika močvirja, ni bilo mesto nikdar popolnoma zdravo; pogosto razsaja mrzlca in mnogo prebivalcev trpi na tuberkulozi — posebno priseljeni Evropejci čutijo neugodnost podnebia.

Mesto je nastalo ob času bojev macedonskih kraljev proti malim grškim državam in je imelo očiten namen obrniti trgovino na severno stran, da bi bila s tem prizadeta južna grška mesta, posebno ponosne Atene, ki se niso hotele udati macedonskim kraljem, Grki pa so takrat imeli vso trgovino med Evropo in malo Azijo. Zanimivo je, da je danes zopet hud boj med Solunom in Atenami in da izgube Atene, kar pridobi Solun.

Kot trgovsko mesto se je Solun lepo razvil in je izgubil svoj pomen šele pozneje, ko je Konstantin Veliki povzdignil Carigrad v stolno mesto. Ob času propadanja starega grškega in rimskega sveta so prišli na Balkan Slovani in so bili hude boje proti vzhodnorimskemu cesarjem. Po dolgih bojih je končno ostal slovenski bolgarski rod okoli Soluna. Dasi so Slovani posedli le notranje ozemlje in so ostala primorska mesta v rokah Grkov, se je vendar kmalu tudi v mestih poznal vpliv bližnjih sosedov-Slovanov, in tudi v Solunu so bile slovenske rodbine. Znano je, da sta bila tudi slovenska apostola Ciril in Metod iz Soluna. Ko je velikomoravski knez proslil v Carigradu, da naj bi poslali na Moravo duhovnike, ki znajo slovensko, so v Carigradu našli dva brata iz Soluna, ki sta potem preložila sveto pismo in sta nesla med zapadne Slovane slovensko bogoslužje. V 9. stoletju je bila torej v Solunu velika slovenska kolonija.

Boji bolgarskih carjev proti Carigradu so okrepili slovensko silo ob morju. Po teh bojih pa je prišel v 14. stoletju napad Turkov. Tudi Turki so najprej podjarmili notranje deželo, potem šele primorska mesta, med njimi tudi Solun. V tej dobi pa se je začelo v Evropi veliko preganjanje Židov. Posebno na Španskem in Portugalskem so jih mnogo izgnali. Izgnani Židje so se obrnili proti svoji domovini, toda ta je bila v sovražnih rokah. Zato so se naselili po raznih primorskih mestih, kjer so počasi dobili v roke trgovino. Kakor v vsakem primorskem trgovskem mestu, je nastala tudi v Solunu velika mešanica: živeli so tam Grki, Židi, Turki, Bolgari in Srbi, Benečani in razni drugi narodi, kakor jih je prinesla pot od vseh strani.

Dandanes dobiva Solun vedno več pomena v politiki in trgovini. Mesto je naraslo sedaj na 150.000 prebivalcev. Zaradi pomanjkanja podatkov se sodi njih število različno od 100—170.000.

Bolgarski konzul je podal sledeče številke nardnosti. Židov (t. zv. španiolov) 64.000 (torej nekako polovica vsega prebivalstva) Turkov 25.000, Grkov 22.000, Bolgarov 10.000, raznih drugih narodnosti 7000.

Solun je torej do polovice židovsko mesto, da, židovski pesnik Samuel Jusk ga imenuje celo »rodno mesto Izraelcev«. Koncem 15. stoletja se je naselilo v mestu 20.000 židov, ki so dobili kmalu gospodarsko moč v roke in imajo danes v rokah večino tovarov in bank. Gospodujejo, ker imajo kapital. Židje imajo 38 židovskih šol, ki jih obiskuje okoli 10.000 židovskih otrok. Obiskujejo pa tudi francoske italijanske in grške šole. Tako skušajo ohraniti svojo moč.

Turki so gospodarji v Solunu — pa le na videz. V trgovini ne morejo konkurirati z židi.

Tudi Turki imajo 34 svojih šol in kakih 6000 učencev. Imajo svojo juridično šolo, obrtno in trgovsko šolo, in celo srednjo šolo za deklice.

Grki so v kupčiji pogosto dobri tekmeči židom; sploh je Grk drugi Žid. Solun je od starih dob grško mesto in je ohranilo na sebi mnogo grškega. Grki imajo 10 svojih šol.

Tudi Bolgari skušajo počasi priti do veljave. Zato skušajo dati svojim ljudem izobrazbe. Za Bolgare je Solun nekaj takega kakor za nas Trst. Okolica je bolgarska in zdravo bolgarsko pleme si lahko pribori tu stalno pot do morja.

Na Solun! Ta klic se danes sliši jako pogosto. Solun je danes cilj nemške in avstrijske politike na Balkanu. Solun je zavetišče mladoturškim spletkam, Solun je parola albanskih vstavev, ki bi si s tem priborili važno točko in bi se bolj strahovali turške vlade, Solun je tudi geslo italijanske vojne politike.

Tako igra Solun v vseh dogodkih zadnjih časov važno vlogo in se bodo morebiti v njem kmalu godili veliki dogodki.

POLITIŠKA KRONIKA.

Potovanje nemškega cesarja v Švico in socijalni demokratje. Vsled predstoječega prihoda nemškega cesarja v Švico postaja vprašanje, ali se bodo socijalni demokratje udeležili cesarjevega pozdrava ali ne, vedno bolj akutno. Zmernejši socijalistični listi sicer naglašajo, da pripadnost k socijalistični stranki še ne pomeni, da je treba bojkotirati tuje vladarje, toda vse kaže, da ima ekstremna smer v Švici premoč in da bodo socijalisti nemškega cesarja popolnoma ignorirali. Tako je socijalistični vladni predsednik dr. Blocher v Baslu, kjer bo stopil nemški cesar na avstrijska tla, izjavil, da se nikakor ne bo udeležil sprejema, ampak se bo dal raje zastopati, sam pa bo odpotoval iz Švice. Nastop dr. Blocherja je zbudil po vsej Švici veliko senzacijo. Časopisi ga silno napadajo in povdarjajo, da bi nikakor ne smel sprejeti izvolitve vladnim predsednikom, ako se hoče odtegovati svojim reprezentacijskim dolžnostim. V splošnem se pa Švicarji čisto nič ne navdušujejo za obisk nemškega cesarja-absolutista in bi bili veliko bolj veseli, ako bi se nikdar ne pokazal v svobodni Švici.

Crozier o balkanski politiki naše države. Bivši francoski poslanik na dunajskem dvoru Crozier je objavil v pariškem listu »Temps« zanimiv članek, v katerem se peča z balkansko politiko Avstro-ogrsk. Crozier pravi: »Čisto gotovo, da hoče Avstrija pri svoji balkanski politiki ostati popolnoma na evropskem stališču. To ni čisto nič novega. Že začetkom italijanske turške vojne mi je bivši avstrijski zunanji minister grof Aehrenthal rekel: »Italija je govorila, ves svet govori; toda kdaj bo prišla vrsta na Evropo, staro Evropo?« Trdno sem prepričan, da bodo evropske nevojskujoče se velelevstati imele dovolj avtoritete, da pospešijo mir v Tripolisu. Grof Aehrenthal se je trudil, da bi se vršila glede Balkana posebna konferenca, kar se mu pa ni posrečilo. V drugi fazi aneksijske krize je bila ravno Nemčija ona, ki se je tako branila predlogu Izvolsekega, da se skliče balkanska konferenca.

Bolgarija in Turčija. Razburjenje radi pokolja v Kočanih postaja vedno večje. Danzadnem se vrše po deželi velikanski protestni shodi. Vse resolucije zahtevajo vojno s Turčijo. Za nedeljo je sklical izvrševalni odbor macedonskih bolgarskih organizacij velikanski

LISTEK.

CONAN DOYLE:

Zgodbe napoleonskega huzarja

(Dalje.)

To rekši, se je napotil pred nama po dolgi, visoki veži. Tla so bila obložena s kamenitimi ploščami, kože so ležale razprostrte ponekod, in glave divjih zveri so pokrivala stene. Na skrajnjem koncu hodnika je vodnik otvoril vrata; vstopila sva.

Mala soba je bila opremljena siromašno in kazala vsepovsod sledi zanemarjenja in propada. Stene so bile prevlečene z obledelo tapeto, ki se je bila odlepila marsikje, tako da je gledal izza nje goli zid. Sebi nasproti sva zagledala druga vrata, zagnjena z zaveso; pred nama je stala štirivogelna miza z rabljenjo posodo, par steklenicami in neapetitivni ostanki večerje. In na koncu mize je sedel obrnjen proti nama orjaški mož z velikim, surovim obrazom, kuštravimi lasmi, rumenimi kakor slama, in z nepočesano brado enake barve, ki je bila še najbolj podobna konjski grivi. Dovolj čudnih obrazov sem videl v svojem življenju, a tako divjega, da ne rečem živalskega, nisem videl nikoli, kakor je bil ta s svojimi hudobnimi modrimi očesi, bledimi, gobastimi lici in debelo spodnjo ustnico, ki je padala na brado. Glava se mu je majala negotovo semintja ter pričala s kalnim buljenjem oči, da je mož, ki ga innava pred sabo, pijan. Vendar pa je imel še dovolj razuma, da je spoznal pomen najine uniforme; zajecjal je s težkim jezikom:

»No, draga fant, kaj je novega na Francoskem? Ali ste se dali res vsi podjarmiti ari-

stokratu v sivi suknji in trivogelnem klobuku? In, kakor slišim, ni zdaj pri vas nobenih pošteni državljanov več: sami monsieurji in madame? Bogme! Res bo treba, da se zvali še par glav po tleh.«

Duroc pa stopi molče naprej in se približa divjaku.

»Jean Carabin!«

Baron se zdrzne, in oči se mu odpro široko.

»Jean Carabin!« ponovi Duroc.

Zdaj se lopov zavrne in se oklene z rokami svojega naslanjača.

»Dolgo sem vas iskal, Jean Carabin!«

»In če sem kdaj nosil to ime, kaj vas to briga, mladi mož? Takrat ste morali biti še majhno dete.«

»Ime mi je Duroc.«

»Menda niste sin —«

»Sin močja, ki ste ga vi umorili!«

Baron se je izkušal smejati, dasi je govorila groza iz njegovih oči.

»Kar pokopljimo preteklost!« je vzkliknil.

»Tiste dni je šlo vsem za kožo, aristokratom in ljudstvu. Vaš oče je izgubil življenje, ker je bil žironst, in večini mojih tovarišev se je zgodila enaka, ker so bili jakobinci. Takšna je usoda v boju, kaj se hoče... Dajmo, pozabimo vse in bodimo bratje!« S temi besedami iztegne rdečo, drhtečo roko.

»Pustite to,« odgovorijo mladi mož. »Če bi vas na mestu prebodel s sabljo, kakor sedite v naslanjaču, bi bilo samo po zaslugi in pravici. Toda vi ste Francoz, da, služili ste nekoč pod istim praporom kakor zdaj jaz sam: pokoncu tori! Branite se!«

»Počasi, počasi,« vzklikne baron. »Mlada kri lahko govori!«

Zdajci pa mine Duroc potrpečljivost. Dlan

mu švigne po zraku kakor blisk in se ustavi z glasnim ploskom sredi velike, rumene brade. Videl sem krvavo ustnico in dvojno zlobno se iskrenih oči.

»Ta udarec boste plačali s življenjem!«

»Tako je prav!« se odreže Duroc.

»Mojo sabljo! Ne bo treba vama dolgo čakati name!« vikne baron preteče ter odhiti iz sobe.

Tisti hip zapaziva, da se zastor, ki je zakrival druga vrata, rahlo premiče; krasna, mlada ženska vstopi in pride naglo in neslišno proti nama. Sklope se k roki mojega tovariša in jo poljubi večkrat, preden se mu jo posreči umekniti.

»Videla sem vse!« zakliče. »O gospod, kako vrolo ste ravnali!«

»Toda, madame, s čim sem zaslužil, da mi poljubljate roko?« vpraša Duroc z precejšnji zadregi.

»Ker je ta roka udarila ona zla in lažnjiva usta, in ker bo ravno ta roka morebiti maščevala mojo ubogo mater, ki ji je strl srce. Moj oče je. Oh, kako ga sovražim, kako se ga bojim! Pst! Vrača se!«

In naglo, kakor je prišla, je tudi izginila. Trenotek nato se vrne baron z golo sabljo v roki, v spremstvu moža, ki naju je bil spustil v grad.

»To je moj tajnik,« pravi, ozrši se na spremiljevalca, »in bo moj sekundant pri tem opravilu. Toda zdi se, da imamo tukaj premalo prostora; izvolita mi slediti v prostornejšo sobo!«

Mož je imel očitno prav, kajti velika miza je zavzemala že itak majhni prostor docela. Šla sva torej za njim v skopo razsvetljeno vso. Na drugem koncu je padala vanjo svetla luč izza napol odprtih vrat.

»Tu bo udobneje!«

Zagledala sva pred sabo velik, prazen prostor, kjer so bili ob stenah nakopičeni sodi in zaboji, v kotu pa je stala na desni okorna svetiljka. Tla so bila jako trdna in ravna in ustvarjena kakor nalašč za dvoboj. Duroc je potegnil sabljo in stopil noter, baron pa se je naklonil in odstopil, vabeč me z roko, da naj sledim tovarišu. Ali komaj je moja noga prestopila prag, že se gromko zaloputnejo za nama težka vrata, in ključ se zavrti v ključavnici. Bila sva ujeta.

Stala sva kakor okamenela. Takšna nezasišana zlobnost naju še ni bila doletela v življenju. Vendar pa sva morala nazadnje sama priznati, da je bilo jako neumno, zapuati človeku, kakršen je baron, le za trenotek; slepa besnost naju je popadla nad njegovo lopovščino in nad najino lastno nerodnostjo. Planila sva k vratom in jih začela obdelavati na vso moč s pestmi in s težkimi jahalnimi škornji. Najkrepkejšo psovke, ki sva se jih spomnila, so spremljale najin — ah — tako onemogli trud. Kajti vrata, napravljena iz debelih tramov, skovanih z železnimi vezmi, so bila strahovito močna — vrata, kakršna nahajate običajno po starih srednjeveških gradovih. Bilo je, kakor da bi poizkušal razbiti našo staro gardo. In najino klicanje in kričanje se je zdelo prav tako zaman kakor tisto butanje, kajti odgovarjal nama je samo odmev izpod visokih obokov. Toda vojak, ki se je udeležil že marsikatero vojske, se zna vdati v neizogibnost, in jaz kot takšen sem zadobil prvi spet duševno ravnotežje ter pregovoril Duroca, da sva preiskala prostor, ki je bil postal najina ječa.

(Dalje.)

Kongres v Sofiji, na katerega bodo poslane vse občine svoje zastopnike. Na kongresu bo še enkrat sklenjena resolucija, v kateri bolgarski narod energično zahteva, da vlada napove Turčiji vojno. Resolucija bo takoj odposlana na kralja Ferdinanda. Bolgarski listi prinašajo obširne telegrame iz Cetinja, v katerih pozivljajo Črnci Bolgare, naj radi krvoprelitja v Beranah in Kočanah nastopijo skupno s Črnogorci proti Turkom. Bolgarski kralj Ferdinand se nahaja radi nastopa naroda v zelo neprijetnem položaju, posebno ker so tudi višji vojaški krogi za vojno. Kralj hoče še počakati na razvoj dogodkov v Turčiji sami in je odločno proti temu, da bi se Bolgarska prenašla in tako zgubila simpatije med veselim.

Rekonstrukcija avstrijskega kabineta. V parlamentarnih krogih se je razširilo mnenje, da bi se v slučaju, ako se posreči rešiti ugodno češko-nemški spor, izvršila takoj rekonstrukcija kabineta, v katerega bi stopilo več parlamentarcev. O vprašanju rekonstrukcije kabineta se je sedaj neki odlični poljski parlamentarec izrazil sledeče: »Čisto na napačnem potu je oni, ki misli, da bi češko-nemška sprava sama že dala povod za sestavo parlamentarnega kabineta. V kratkem bo morala zbornica rešiti več zelo važnih vprašanj, na čelu finančni načrt, ki je v najhujši zvezi z novimi dobavami za armado. Novi parlamentarni kabinet je mogoče šele tedaj, ko se bodo razjasnile strankarske razmere v zbornici, kajti parlamentarna vlada, si mora pri strankah vedno dobiti garancije, da bodo podpirale vladni delovni program. Do konsolidacije strank v zbornici pa je še jako daleč. V kabinetu bo treba spopadati še Brafovo mesto in tu prideta v prvi vrsti v poštev češki vseučiliški profesor dr. Horáček in poslanec Viškovsky.

DOPISI.

Iz Šmarja. Šmarski politiki iščejo dlako v jajcu. Pretečeno nedeljo, 18. t. m., namreč, je priredilo prostovoljno gasilno društvo v Šmarji slavnost v praznjo 30 letnice svojega obstanka. Pri tej priliki je govorilo razen slavnostnega govornika, ustanovitelja društva in njegovega častnega člana gosp. Ogorelca iz Škofljice tudi več drugih govornikov. Vsi pa so se strogo varovali, da bi na kak način žalili čut tega ali onega političnega prepričanja. Da, še celo povdarjali so, da se naj člani kot društveniki vedno izogibajo viharja, pogubonosne politike. Toda gospodje govorniki delali ste račun brez krčmarja! Našla se je briljantna glavica, učena seveda, je tudi morala zelo, zelo biti, kajti našla je dlako v jajcu. Ne vemo s kako strogimi navodili je prišlo dotično človeče k slavnosti, to pa lahko sklepamo, da je dobilo mig od zgoraj posebno strogo paziti na slavnostnega govornika. Dobila je ta oseba v besedah: »Omeniti moram tudi, da je bil dekan Andrej Dobrič zelo naklonjen društvu, ga veliko podpiral in bodril, kar pa pozneje, ko je on odšel ni bilo več od njegovih naslednikov.« (ropkopis govora in res, verodostojne priče so na razpolago) nekaj tako žaljivega in tako vmazanega, da si je v svoji skrofulozni fantaziji kombinirala grozna žalitev na sedanega gosp. dekana in mu je svoje sanje še gorke nesla na uho. Gosp. dekan pa, častni član društva, ne da bi slišal oba zvona in dotično verodostojno pričo radi laži malo potegnil za ušesa, pošlje v razburjenosti čes, da noče biti častni član društva, ki pusti svoje častne člane blatiti, svojo diplomu nazaj. Zdela se nam je, ker smo imeli popolnoma mirno vest cela stvar otročarija; toda »qui tacet consentit videtur« in pa, da ne bode dotična verodostojna priča preveč triumfirala nad svojimi lažmi, zato se nam je zdelo potrebno celo stvar spraviti v javnost. Ne res, kako smo malenkostni!

Iz Mokronoga. Malo več narodnega ponosa in časti pri tržanih bi človek lahko pričakoval, ako ga nemila pota zanesejo v sicer lepi trg Mokronog. In kdor bi smatral to kot samoobsebi umevno, bi se precej zmotil. V trgu obstoječe dalje časa edinole po zaslugi gg. uradnikov, v takih razmerah zelo agilno bralno društvo. Če pa prideš v čitalniško sobo lahko čakaš vsak dan celih 24 ur, pa ne bodeš videl mokronoškega »purgerja« priti, da bi s čitanjem časnikov ali knjig razširil svoje duševno obzorje. Najdejo se še celo taki, ki rečejo »kaj pa je treba nam bralnega društva«, s katerim

nazorom pa imajo za se popolnoma prav, kajti kakor rečeno, se čitva bojijo in ne poslušujejo. Ako bi pa bilo čitateljem na razpolago zastojno pivo ali vino, bi pa bila bralna soba trkrat premala. Pa še dalje gre njihov srd proti sicer naprednemu bralnemu društvu. Pred kratkim se je od zadnje navedenega sklicalo pevke in pevce k pevskim vajam, pa vsled infamne, narodno čutečega nevrudne hujškarije nekaterih »purgarov« mislečih, izostali so vsi »pravi Mokronajzarji«, in mimogrede omenjeno, ob enem »Sokoli«. Pa tega se jim ne more pripisovati v zlo, kajti v svoji domišljiji bi s petjem »koristili« samo »osebam« ki slučajno niso tržani, ne sprevidijo pa, da se ravno s petjem blaži čut in vpliva ob enem zelo podučevalno na maso, ki ravno na Dolenjskem tava še res v egiptovski temi. Po drugi strani pa se bojijo zopet nekateri »kaj bi gospod župnik rekli, ko bi zvedeli da sodelujemo tam«. Ali res nimate toliko razvidnosti, da bi vedeli, da je petje vzvišeno nad strankarstvom? Čeravno ni »pobožna« želja, vendar bi bilo popolnoma na mestu, da bi imeli tržani med sabo nekaj, po svojih nazorih delujočih nemških karjati. Zlato se čisti v ognju, kamen se zgleda v tekoči vodi. Mokronajzarji bi se pa spametovali v res narodnostnem, a ne kakor dosedaj v osebnem boju. Netržan.

Iz Cerknice. Pri nas se pričinja sedaj vojska. Ponoči, ko navadni zemljani mirno počivajo, se klajto ubogi vojaki po gozdih, hribih in vaseh, zalezujejo sovražnika. V bližini Cerknice se bo razvila glavna bitka letošnjih vojaških vaj. Prve dni septembra se bo končala. Pri izidu dobite natančnejše poročilo. Vojaki sami sedaj prav ničesar ne vedo od katere strani se približa sovražnik. Kakor v vojskinega časa prežijo noč in dan nanj. Sedaj so tu, jutri drugod, lačni, trudni in radi deževnega vremena tudi mokri, to je slast vojaškega življenja! Slabo vreme je! Tožijo ubogi vojaki. Ravno tako zdihuje ubogi kmetovalec. Že 14 dni imamo deževno in pravo mrzlo jesensko vreme sedaj v avgustu, ko bi moralo biti najbolj vroče. Otava gnije, krompir je začel črneti, in ako se ne obrne vreme kmalu na boljše, bodo pridelki prav slabi, čeprav je obetalo doslej vse dobro. Čebelarji tarnajo o slabi paši in jih skrbi, kako bodo prezimili uboge muhe. Kakor kaže sedaj, draginje in slabih časov ne bo še konca.

Iz Spodnjega Mestinja pri Šmarju. Tu se je vršil minulo nedeljo gospodarski shod. Prišlo je nad 30 posetnikov iz štirih bližnjih občin, ki so prosili okrajni zastop Šmarja, naj kakor hitro mogoče začne zidati cesto iz Pristave in Zibike na Belo; dalje se je podpisala tudi pritožba radi skrajno zanemarjene Uste, katere občinski odbor noče popravljati. Na shod so prišli tudi ljudje, ki nimajo niti pedit lastne zemlje, z golim nauenom, »lati zarg« da bi se posestniki ne mogli zediniti glede svojih želja. Pa vsa nakana se jim je ponesrečila. Shode nadzirati morejo pač samo ljudje, ki so že sami kaj storili.

Novacerkvi pri Celju. Jeza in stud se polasti še tako navadnega človeka, ko vidi, kako se tuje in poturice šopirita v čisto slovenskem kraju, da ustrežeta željam nemških napadalnih društev. Na cesarjev rojstni dan je plapolala razven cesarske in štajerske tudi slovenska zastava na občinski hiši. Ker je pa tisti dan imela nemška požarna bramba v Novicerkvi svojo veselico, kar so naznanjali v nemški tiskarni naročeni plakati, zato so narodni nestraneži, Schauerl, Teusch in Dečman skušali doseči odstranitev zastave, kar se jim pa ni posrečilo in so s sklonjenimi glavami lezli nemčurji iz drugih krajev na vrt gostilne Kriveč. Ko se je pa zmrčilo, pokazali so toliko hvaljenju nemčurjsko kulturo s prav divjanskim hajlanjem. Poznamo in si bomo dobro zapomnili tulečo svojat. Celo noč ni bilo miru; prosimo torej merodajne faktorije, da storijo v prihodnje konec takim izzivljanjem, in bi bili odgovorni za nastale izgrede, ker podivjajo naše ljudstvo; saj se je že drugi dan v omenjeni gostilni slišalo hripave glasove: »Heil, Heil und Sieg itd.« Nismo še tako daleč, da bi nas s svojim »fajerverem« par od slovenskega ljudstva odvdsnih obrtnikov na tako barabaski način žalilo. Dosedaj se miren slovenski človek zna vzrožiti in se bode z gnevom obrnil od svojih zaničevalcev. Občani si pa naj dobro premislijo, če je treba še nadalje pomagati taki požarni brambi, ki si dosedaj ni pripravila še naj-

manjšega gasilnega orodja in ki ima le uniformo, da dela štafazo pri raznih nemčurjskih prireditvah sebi v zasmeh, Novocerkovčanom pa v sramoto.

Volilski imenik

za dopolnilne deželnozborske volitve je le do četrtega ponedeljka, dne 26. t. m. v posvetovalni na magistratu razpoložen.

Naprednjaki! Somišljeniki! Prepričajte se, če ste pravilno vpisani v imenik.

DNEVNI PREGLED.

Prismojenec na celovski pošti. Pod tem naslovom poroča češki ilustrirani mesečnik za pospeševanje slovenske turisticke »Slovansky turista« v 5. številki, ki smo jo dobili danes, sledeče: V današnji prosvetljeni dobi, ko delajo vsi krogi za pomirjenje nacionalnih bojov, bi se dalo soditi, da zlasti med državnimi uradniki ne najde več mesta hujšajoči fanatizem nacionalni. Prepričali pa smo se, da se je zakasnil na celovski pošti še en eksemplar števila, primerneza za muzej. Poslali smo v Celovec na adresu »Koroška podružnica Slovenskega planinskega društva« številko »Slovanskega turista«. Ta pa nam je bila vrnjena s sledečo duhovito opazko poštnega uradnika: »Retour! Mit dem Bemerken, daß in Klagenfurt Gott selfs gedankt, kein slovenischer Alpenverein existiert.« Ubogi pisec! Kaj ko bi zvedel, da vendarle v resnici eksistira zloglasni »slovenischer Alpenverein«, a njegov predsednik da je Slovenec Fr. Grafenauer! Morda bi zadel kap njegovo germansko srce. — Mi pa mislimo, da bi moralo uradništvo »Slov. tur.« energično zgrabit za oslovsko ušesa takega fanatika ter mu dokazati, da državni uradnik na celovski pošti ni v Kamerunu. Kaj neki stori posl. Grafenauer?

Bankrotna gledališča. Od povsod se sliši o finančnih gledaliških krizah in o zatvoritvi raznih manjših in večjih gledališč. Celo nova berlinska opera je zašla v stisko, vodstvo se je izpremenilo in poslej se bo gojila poleg opere tudi opereta. Več gledališč se je izpremenilo v kinematografe. Zdaj poročajo iz Berlina, da stoji berlinski »Neues Schauspielhaus« pred polomom, ker znaša deficit 700.000 mark. Vedno večja konkurenca provzroča vedno večji luksuz in s tem večje stroške gledaliških vodstvom. Ljudje zahtevajo vedno boljših umetnikov, ki so zato vedno dražji. Posledica tega pa je višja vstopnina in manjši obiski. Režija se ne pokriva in tudi zanimanje za gledališča vsled občne draginje pada.

Kaj je z Jukičem in drugimi obsojenci? Senat zagrebškega sodišča je sklenil, da se Jukiča in drugih obsojencev ne izpusti na prost, dokler ni pravomočna razsodba, kakor so predlagali zagovorniki obtožencev. Obsojenci Jukiča in tovarišev, so baje dobili zagovorniki pismo. Ti imajo v osmih dneh podati še pismo ničnostno pritožbo, ki je pa le formalnega pomena. V pritožbi se imajo sklicevati na ugovor, ki so ga podali že takoj po razsodbi ustno. Te pedanterije so menda prav specialiteta zagrebške justice. Birokratizem in posebnosti, ki vsekakor meje že na višek nenormalnih razmer.

Nov vojni zakon in učitelji. Po § 21. novega vojnega zakona imajo enoletni prostovoljci pravico, da v interesu študija odlože odsluženje vojaštva do 24. leta. Iz teksta pa ni v zakonu razvidno, če velja ta določba tudi za enoletne prostovoljce — učitelje. Vsled tega se je obrnilo predsedstvo nižjeavstrijske zveze na domobransko ministerstvo za razjasnitev te zadeve. Prejelo je nato zagotovilo od ministerstva: da brez dvoma velja ta ugodnost tudi za učitelje. Zastopniku učiteljske zveze se je sporočilo, naj interesentno pojasni, da se v prošnjah na korno poveljstvo — glede preložitve enoletnega prostovoljstva — sklicujejo na §§ 21. in 33. novega vojnega zakona in na izvršne določbe § 91., točka 7. in § 16. istih predpisov.

Za prvo zmago pride druga. Naši klerikalci se sedaj ne mirujejo in se ne morejo potolažiti vsled poraza, ki so ga doživeli nad svojimi čuki.

Siina blamaža, da je bila zavržena odredba dež. šol. sveta, ki prepoveduje sokolskim društvom uporabo šolskih telovadnic, jih neznan-sko boli. Sedaj pa tulijo in grizejo na vse strani. V deželni šolskem svetu imajo sedaj klerikalci večino. Obljubili so svoj čas, da bodo s to večino upeljali slovensko uradovanje. Pa kaj so naredili slovenskemu narodu koristnega? Nič, prav nič! Dobili smo več nemških šol na Kranjskem potem, dobili nemškega deželnega šolskega nadzornika in več takih »narodnih« stvari od te klerikalne večine. Pa še več: Pometala nam je ta večina Sokole iz šolskih telovadnic in naraščaj iz telovadnih društev. To je »kulturno« delo slovenskih klerikalcev za slovenski narod. Pa prvo plačilo so za svoje izdajstvo že prejeli od ministrstva, drugo — glede naraščaja — jih pa še čaka. Zato grizejo sedaj. A mi gremo po zmagi naprej!

Naši Nemci. Kranjski Nemci so postali precej oblastni odkar so dobili v slovenskih klerikalcih zveste zaveznike. Njih napadi na Slovence se po nemških listih množe in smrdijo vedno bolj po ostudnih denunciacijah. Zadnjič smo poročali, kako so po nemških listih denuncirali slovenske stražnike, a svoje delo sedaj pridno nadaljujejo. Taktiko so pa popolnoma izpremenili: Preje so se borili splošno proti vsem Slovincem, sedaj se pa bore že po listih samo proti naprednjakom. Vsekakor je njihov kompromis za predstojajo volitve popolnoma gotov.

Službena pragmatika državnih uradnikov gre po tisti poti, ki jo državni uradniki ne morejo posebno pozdravljati. Gosposka zbornica — to staro pohištvo avstrijske državne uprave — hoče odkloniti službeno pragmatiko. Sedaj bode imel zopet ljudski parlament besedo, državni uradniki bodo pa čakali še na milost vlade in odsekov, da bodo blagovolili na dolgo in široko razpravljati vso zadevo. Posebno vlogo igra pri vsej stvari Vsesl. ljudska stranka. Ta je namreč poslala v boj za službeno pragmatiko svojega »najboljšega« poslanca — Joža Gostinčarja. Sedaj je pa že sploh oficijelno nastopila zoper zahteve državnih uradnikov. Bagateliziranje državnih uradnikov od klerikalne stranke je, priustitve službene pragmatike Gostinčarju, kakor je bagateliziranje vsega slovenskega naroda prepustiti Gostinčarju zagovarjati slovenske vseučiliške zahteve v državnem zboru. Taki stranki pogin!

Zatiranje koroških Slovencev. Kakor poroča včerajšnji »Slovenec«, je celovsko okrajno glavarstvo prepovedalo v čisto slovenski občini Sveče na Koroškem orlovski zlet ki bi se imel vršiti jutri in sicer z motivacijo, naj bi sestanki mas v »jezikovno mešanih« krajih zavoljo javnega mira in reda izostali. Jasnje je, da je odredba nemško zagrizenega celovskega okrajnega glavarstva provokacija slovenskega življa non plus ultra. V kratkem se lahko celo zgodi, da izide kaka odredba, s katero bo v jezikovno mešanih krajih zavoljo ljubega javnega mira in reda Slovincem domačinom celo prepovedano govoriti slovenski. To ne bi bilo čisto nič nenavadnega, kakor ni nič posebnega, da je prepovedan orlovski zlet. Noben zaveden Slovenec ne more odobravati tega koraka, ki je pravi atentat na pravice slovenskega naroda na Koroškem in to tembolj, ker Nemci lahko povsod prireajo svoje boje izlete, vendar pa si gotovo pri tej priliki vsakdo nehoti stavi vprašanje, kako to, da se koroški vladni organi res na tako nesramen način upajo provocirati koroške Slovence, ki so postali res že popolnoma brezpravni. Odgovor je lahek: Takozvani voditelji koroških Slovencev se dandanes raje zanimajo za razna maroška in balkanska vprašanja in za to, da bi se ja koroški Slovenci ne potopili v liberalizmu, kakor pa za protislovenske odredbe koroške vlade. »Slovenec« je svojejeasno celo z nekakim prikritim veseljem priobčil vest, da je bila borovelskemu Sokolu prepovedana noša sokolskega kroja. Odkar so takozvani voditelji koroških Slovencev speljali kroške Slovence čisto v Šušteršičeve vode, so Nemci dobili pogum, ker vedo, da ne bodo še pri tako nezahvalnem zatiranju slovenskega življa naleteli na noben resen odpor. In Nemci imajo v tem oziru tudi čisto prav.

Ob priliki evharističnega kongresa v dneih od 8. do 12. septembra bodo zborovali na Dunaju zastopniki društev za upepeljevanje mrličev. — Mesto Dunaj je odreklo temu zborovanju.

Učena basen.

Spisal Mark Twain. Prevel Z. R.

PRVI DEL.

Kako so gozdne živali odposlale znanstveno ekspedicijo.

Nekoč so imele gozdne živali veliko zborovanje, na katerem so izvolile komisijo, katera naj bi odšla iz gozda v nepoznan, še ne preiskan svet ter naj bi dokazala resničnost onih stvari, katere so se na njih šolah in univerzah že učile.

Bile je najpompozantnejše podjetje te vrste. Res je vlada že poprej enkrat odposlala profesorja Zabo, da je raziskal severozapadni izhod iz močvirja na desnem oglu gozda; pozneje je morala odposlati še več ekspedicij, da bi poiskale dotičnega profesorja. Toda niso ga našli, in zato je vlada povabila njegovo mater v plemski stan, da bi na njej izkazala svojo hvaležnost.

Razven tega je vlada odposlala še barona Kobilico, da bi poiskal izvirke potoka, ki se je izlival v prej imenovano močvirje; na to je zopet odposlala celo vrsto ekspedicij, da bi poiskale barona; po dolgem trudu se je res posrečilo najti njegovo truplo — ako se mu je posrečilo najti izvirke, še danes ni znano. Kljub temu pa se je vlada obnašala kavalirsko, in marsikdo je Kobilico zavidal za njegov pogreb.

Toda vse te ekspedicije so bile otročarije, napram tej, ki so jo sedaj pripravljali; ta je štela med svoje člane najsvetlejšje zvezde na polju učenosti. Razventega je bila namenjena v popolnoma neznane kraje. Ne smemo se torej

čuditi, če zvemo, da so člane te ekspedicije povsod častili, kamor so se prikazali.

Končno se je ekspedicija odpravila na pot. Bil je prvi užitek, gledati veliko vstajo želv, težko obloženih z učenjaki, znanstvenimi instrumenti, kresnicami, provijantom, z mravljami, da so nosile in kopale, s pajki, da so vlekli merilni trak ter opravljal druga inženerska dela. Na vsaki želvi je vihrala zastava. Na čelu izpreveda je korakal orkester, obstoječ iz čimrlejev in sličnih umetnikov. Sklep je delalo dvanaest izbranih polkov.

Čez tri tedne je ekspedicija zapustila gozd. Pred njo se je razprostiral veliki, nepoznani svet. Velika, prostrana ravan se je razprostirala pred njimi, na oni strani pa se je dvigal visok nasip neke vrste, ki njim ni bila znana. Nek keber reče, da je to narobe obrnjen svet. Toda profesor Polž mu ogorčeno odvrne:

»Keber, vi ste najeti za kopanje — za drugega nič. Mi rabimo vaše mišice, ne pa možgane. Če bomo hoteli zvedeti vaše nazore o znanstvenih predmetih, potem vam bomo že to naznanili. Pojdite in pomagajte svojim tovarišem, ki odlagajo prtljago!«

Keber se obrne ter zamrmra skozi zobe: »Če to ni narobe obrnjen svet, potem se vse neha!«

Profesor Žaba (nečak umrlega raziskovalca) je mnenja, da je to nasip, ki obdaja zemljo okoli iz okoli.

Profesor Polž obrne svoj daljnogled proti nasipu ter se izrazi: »Dejstvo, da ni prozoren me okrep v mojem mnenju, da so to goste pare, ki so nastale vsled vzdigajoče se toplote. Par edimetričnih poizkusov bi to potrdilo;

toda tega ni treba. Stvar je popolnoma brezdvomna.«

Pri teh besedah spravi svoj daljnogled ter izgine v svojo hišico, da bi zapisal tam svoje odkritje.

»Bistra glava!« povzame profesor dr. Črv; »bistra glava«, kateri ne ostane nič prikrita!« Nastala je noč; straže so bile razpostavljene — kresnice so prevzele razsvetljava. Sicer pa je vse spalo.

Takoj drugo jutro se je dopetila ekspedicija dalje. Okoli poldneva se naspela do čudne stvari. Nepregledno dolga stvar, ki je obstojala iz črne, zelo trde tvarine. Učenjaki so splezali nanjo, ter jo raziskovali po različnih metodah. Dolgo časa so šli po tej stvari, toda nikjer ni bilo konca. Paralelno s to stvarjo je tekla še ena, tej popolnoma podobna. Učenjaki so stali pred uganko. V najstarejših knjigah ni bilo o takih stvareh govora.

Toda tu povzame besedo profesor Močerad — mož, katerega starši so bili ubogi delavci in ki se je z lastno močjo povzdignil do prvega geografa svoje dobe:

»Prijetelj, mi smo naredili tukaj odkritje, za katero nas bodo zavidali še pozni vnuki. Našli smo v trdnem stanju stvar, katero so naši očetje smatrali vedno za fantazijo. Uklonite se gospodje, mi stojimo pred stvarjo, ki je kolsalna v svoji veličastnosti — to so zemeljski vzporedniki!«

Vsako srce, vsaka glava se je vklonila, tako veličastno, tako vzvišeno je bilo to odkritje; mnogi so pretakali solze veselja.

Naredilo se je taborišče in konec tega dneva je bil napolnjen z spisovanjem velikih poročil

čez to odkritje. Proti polnoči pa se začne demoničen hrušč, grozen ropot; v naslednjem trenutku se prikaže dve velikanski, grozno svetli očesi, ki sta v trenutku švigile mimo ekspedicije. Ti dve očesi sta vlekli za sabo dolg, temen rep, ki je izginjal za očesoma, ki sta med tem še močno zapiskali.

Ekspedicije se je polastil grozen strah. Učenjaki so začeli izražati svoja mnenja. Povprašali so starega geografa za njegovo mnenje. Po daljšem premišljevanju so zvedeli njegovo mnenje:

»Zahvalite se, da vam je bilo dovoljeno, biti priča tega veličastnega dogodka. — To je pomladanska enakost dneva in noči!«

Glasni veseli vzkliki so se začeli.

»Toda,« reče dr. Črv, »mi imamo sedaj vendar poletje!«

»Res je,« mu odgovori Močerad, »toda mi se nahajamo daleč od svoje domovine; letni časi pa se menjavajo po kraju.«

»Da! Toda sedaj je noč in ponoči vendarle ne bo solnce okoli letalo?«

»V teh daljnih pokrajinah gotovo solnce po noči sveti.«

»Da, tako bo! Toda, če je noč, kako je potem mogoče, da smo jo videli?«

»To je velika uganka, katere se mi do sedaj ni posrečilo rešiti.«

Toda najbrže je atmosfera v teh krajih tako vlažna, da se prilepi del dnevnih svetlobe nanjo, in s pomočjo tega dela svetlobe nam je bilo mogoče, solnce tudi v temi zagledati.«

To je bilo zelo povoljna razlaga te prikazni in zato so jo tudi zapisali v vsa poročila ter knjige.

nju vsako udeležbo. Dumaško društvo »die Flamme« bo preskrbelo udeležnikom vse potrebno.

Jugoslovanski glasbeni kongres se obeta za leto 1913 v Beogradu. Mladi srbski komponist Hristić, ki je dosegel že več uspehov, hoče uglašiti Vojnovičovo dramo, Gospa s solnčnico kot opero. Opera bi se uprizorila na pomlad 1. 1913. v Beogradu ob priliki jugoslovanske glasbenega kongresa.

Slovani in kongres za umetniško vzgojo v Draždanih. Povodom mednarodnega kongresa za umetniško vzgojo je prišlo začetkom tega meseca v Draždane veliko število slovanskih učiteljev risanja z vseh šol. Imeli so dva sestanka v restavraciji Palmengarten, katera je prisostvovala okoli 200 oseb iz vseh krajev slovanske domovine. Nadzornik Hladnik je pozdravil v imenu Čehov zastopnike vseh narodnosti. V imenu Slovencev je odzdravil g. prof. S. Šantel, ki je častil Čehom na njih krasnih uspehih na razstavi in opravičeval Slovence, ki se kongresa in razstave niso udeležili, ker niso organizirani. Na drugem sestanku, ki ga je priredil Draždanski »Sokol« in ki je bil še bolj obiskan od prvega, se je izvolil skupen odbor zastopnikov vseh slovanskih narodnosti. Ta odbor je naložil posamičnim zastopnikom nalogo v ožji domovini združevati vse sile, da bo moglo Slovanom pri prihodnjem kongresu, ki bo po štirih letih v Parizu, nastopiti v skupnem oddelku. Sklenilo se je nadalje groglasiiti kot glasilo slovanskih učiteljev risanja bogato ilustriran mesecnik »Náš smer« (letnik 10 K), ki izhaja v Brnu in kateri bo odslej prinašal članke v vseh slovanskih jezikih. Eventualne bližje informacije je nasloviti na adresu: Prof. I. Vydra, redaktor mesecnika: »Náš smer« ali pa prof. S. Šantel, Pazin (Istra).

8. september. Prijatelj! Se še spominjaš veselih uric, ki si jih kdaj preživel v prijaznem Grosupljem? Lepa prilika! Lepa prilika! Dne 8. septembra lahko še enkrat preživiš dni preteklega se še enkrat naslajaš — ne ob spominih — na lepoti kraja, krasoti jesensko barvanih poljan in gozdov in gostoljubju naših deklet. Zraven pa še izpolniš dolžnost naši majki Ciril-Metodovi Družbi! Nje podružnica v Grosupljem priredi ta dan veselico. — Kako bi pač ne šel v lep jesenski popoldan? Zatorej nasvidenje!

Nadležna beraška malha. Hlad in nepoboljšljivi berači in potepuhi je že nešteto krat radi vlačugarstva predkaznovani berači iz Radovljice Franc Balant. Dne 17. junija t. l. je prišel v hišo Jožeta Peternelja v Boh. Belu in je prosil »vbojajme«. Dali so mu kruha, ki ga je pa Balant kljubovalno zalul nazaj in zahteval denarja. Ker tega ni dobil, je začel s kamenjem bombardirati hišna vrata. Na slični način je nastopil tudi proti učiteljicama Josipini Arh in Heleni Keržič in drugim ženskam, iz česar je razvidno, da Balant ni posebno velik kavalir in prijatelj ženskega spola. Nič manj nevaren pa tudi ni nedorasli šolski mladini. Zasačili so ga opetovano, da je pred otroci uganjal pohujšljiva dejanja. Stari sovražnik nežnega spola in javne morale pa tudi ni prijatelj oborožene sile, občinskih redarjev in orožnikov. Ko ga je 15. junija aretil blejski stražar Janez Zupancič, se mu je berač uprl in mu sunil s čevljem zadal lahko telesno poškodbo. Za vse te nespoštnosti in nepostavnosti, so ga njegovi »sovražniki« ženske, otroci in orožniki pritirali pred tukajšnje deželno sodnijo, ki se je reveža usmili in ga vzel za 18 mesecev pod svojo streho, pozneje ga pa izroči v nadzorstvo in oskrbo prisilni delavnici, kajti mož je še močan in sposoben za delo. Ko mu je sodnik prečital to obsodbo, se je odrezal Balant kratko: »Denite me kamor hočete« in je resignirano odkaral v deželne zapore.

Dva junaka s Pokluka. Friderik Hanzlovsky, c. kr. gozdar v Mrzlem Studencu je naletel 24. julija t. l. na Pokluku na Gorenjskem na dva lovška tatova. Leta sta se opazivši neljubega gozdnega tovariša hitro umaknila vsak za eno smreko in pomerila s cevmi na gozdarja, ki se je spretno skrli medtem za kakih 100 metrov oddaljeno drevo in ustrelil na divja lovca. Ta dva sta mu odvrnila z dvema streloma in se nato spustila v beg. Ranjen ni bil nihče. Takoj po tem dogodku so se začele poizvedbe in so prijeli orožniki kot osumljena dva glasovita tatova.

Toda v tem trenutku se je zopet začel oni strašni ropot, še enkrat sta švignila dve svetli očesi z dolгим repom mimo ekspedicije.

Učenjaki so stali pred uganko. Premišljevali so, izražali mnenja, zopet premišljevali in zopet govorili.

Slednjič pa se izrazi profesor dr. pl. Dolgonozec: »Tovariši, povejte svoja mnenja, potem bom jaz povedal svoje — mislim, da sem uganko rešil.«

»Tako naj bo, ekscelenc«, se začuje droben glas majhnega profesorja Bolhe; »iz vaših ust ne bomo čuli nič drugega kakor modrost.«

(Tukaj je izrekel govornik celo vrsto citatov iz starih pesnikov in filozofov, katere je izgovarjal z ponosnim naglasom; bili so namreč iz Mastadone, Doda in drugih mrtvih jezikov.)

»Morebiti se jaz ne bi smel vmešavati v astronomične hipoteze. Toda če smo poprej videli pomladansko enakost dneva in noči, menim, da je to bila jesenska.«

»Oho! Oho! Poidite spat!« se mu rogaajo tovariši.

Uboga Bolha se je osramočena skrila v svoje pribežališče.

Debatu se je nadaljevala; končno je bil profesor dr. pl. Dolgonozec jednoglasno pozvan, naj izreče svoje mnenje. Ta je torej prišel:

»Gospoda! Tovariši v znanosti! Jaz sem mnenja, da smo bili priča dogodku, ki se je, kakor daleč sega znanost dogodil samo enkrat. To je odkritje neizmerne važnosti, naj jo ogleđamo, od katere strani jo hočemo. Ta čudež je bil — meni zmanjka skoraj sape — prehod Venere!«

(Dalej.)

mošnja divja lovca Jožeta in Janeza Korošca. Ona dva sta se mudila po izpovedbi prič dotičnega dne na planini v namenu krasti po državnem lovišču divjačino. Vjela nista na nesrečno nič, pač pa sta s puškama pomerila na c. kr. gozdarja in zagrešila s tem zločin javne sile, za kar sta bila včeraj obsojena pred deželno sodnijo: Janez Korošec na 8, a Jože Korošec na 6 mesecev težke ječe poostrene z postom in enim trdim ležiščem vsakih 14 dni.

Okrađen hlapec. Hlapcu Lojzetu Naglost v Prevalju je bilo ukraden pred kratkim iz kovčka 10 kron prihranjenega denarja, ostali denar je ostal nedotaknjen v kovčku. Da obvaruje ostali denar v znesku 46 kron pred izmočiščem, je spravil hlapec denar na dnu kovčka. Ali tudi dno ni bilo za izmočišča pregledano in je že čez par dni iztegnil dolge prste na dno in odnesel tankaj skriti denar.

Očeta okradel, 16letni sin Franc Bobnar od Sv. Jurija pri Kranju je malopriden, brezskrben postopaj in je bil radi raznih tatvin že štirikrat kaznovan. Pred kratkim je izmaknil svojemu očetu iz omare 120 kron, od katerih je 60 kron prinesel nazaj položivši jih skrivaj za sobna vrata, a drugo polovico je v par dneh zabil po raznih krčmah.

Požar v Radomljah. Dne 16. t. m. je izbruhnil požar v kozoletu posestnika Franca Zambikarja v Radomljah pri Kamniku. Kozolet natičen z žitom je do tal pogorel. Škodo cenijo na 1800 K. Sumi se, da je bil ogenj podneten in so prijeli nekega opekarskega delavca tamonjše okolice ter ga izročili okrajni sodniji v Kamniku.

Z močiko ga težko ranil. Cerkovnik Anton Jarc v Dvoru pri Polhovem Gradcu je udaril 19. t. m. z motiko posestnika Franca Kozjake po levi roki in mu prizadejal težko poškodbo. Ranjenica so prepeljali v tukajšnje deželno bolnico.

Krvava tragedija radi zemljišča. Gašper Mance ima v Kosinju blizu Senja v hrvaškem Primorju posestvo, ki ga je upravljal njegov stric Josip Mance. Ta dva sta si zemljišče razdelila in sklenila pogodbo, da Josip Mance upravlja tudi Gašperjevo zemljišče. Zato mu je moral Josip vsako leto izplačati izgovorjeni del denarja in pridelkov. Staremu Josipu to ni bilo po volji in je vedno tuhtal, kako se bi rešil pred Gašperjevimi terjatvami. Pred nekaterimi dnevi je prišla Gašperjeva žena Marija s tremi malimi sinčki k stricu Josipu po svoj del. Medtem, ko se je mudila v Josipovi hiši, se je nenkrat zasilil iz hiše obupen krik in vpitje. Prihiteli so sosede, ki so zapazili pred seboj grozen prizor. Na tleh je ležala v mlaki krvi Marija, a okoli nje so kričali na ves glas njeni otroci. V kolu je stal stari Josip s krvavim nožem v roki in je s široko odprtimi očmi blazno bulvil predse na zaklano žensko. Nož, od katerega se je še cedila kri, je bil krvav do ročaja. Zadal je Mariji dve smrtonosni rani skozi prsa v pluća. Nasilnega starca so odpeljali orožniki v Senj v ječo, a otroke sirote njihovega očeta v Reko.

Od svojega moža umorjena. Trgovec z mešanim blagom v Lincu, Alojzij Jaroš, je že večkrat poskušal umoriti svojo ženo, a vselej mu je izpodletelo. Včeraj je bil pa ves dan sila nervozen. Žena je bila mnenja, da ga popade zopet blaznost, kateri je bil podvržen. Vendar se je na večer umiril. Žena nič hudega sluteč, je šla spat. V spanju pa mož natho vstane in ustrelil ženo. Ko je hotel ustreliti nato še sebe, so preprečili to ljudje, ki so prihiteli na lice mesta. Zdravnik je konstatiral, da je žena mrtva, mož pa blazen.

Kaj se vse godi v pasjih dneh. Iz Španije se poroča: V Pontevedra je te dni uničil požar velik del tovarne za rakete in umetne ognjene preparate. Vzrok temu požaru je bil domači tovarnarjev pes, ki se je igral z neko raketo toliko časa, da se je vnela in eksplodirala. Od rakete se je vnela soba, od nje pa se je vžgala cela tovarna.

Stroj za pretepanje. Pred njujorško poroto se je pred kratkim zagovarjal ljubezniv mož vseučiliški profesor Andrew vsled grdega ravnanja s svojo boljšo polovico. Profesor se je pečal z izumi strojev, s katerimi bi si človek prihranil čas in denar. Njegov zadnji izum je bil stroj iz aluminija in bambusovih palčič, ki so bile omotane, da so tako ublaževale udarce. S tem strojem se je moglo pritniti v eni minuti do 35 udarcev. Iznajdljivi učenjak se ni zadovoljil s tem, da je svoj izum najprej praktično uporabil pri svojih otrocih, ampak je delal strokovne poskuse tudi po nežnem hrbtišču svoje žene. Ljubezniv mož je bil za to svojo nevljudnost obsojen na 50 kron denarne kazni.

Zakonski par v ženskih krilih. Na nekem berlinskem kolodvoru so prijeli v žensko obloleko preoblečenega moža, ki je hodil s svojo ženo po mestu. Policija misli, da ima v rokah poneveritelja v draždanski banki, Brüninga.

Žalost po veselju. Neki pariški inženir se je ženil v Saint Cloudu z dvema zabavnima lahkoživkama. Ker je bila njegova obitelj v morskem kopališču, je mladi gospod porabil to redko udobnost in je povabil Evini hčerki v svojo hišo. Za prijetnim dnevom je prišel še prijetnejši večer s čajem in šampanjcem. Ko se je srečen mož drugo jutro prebudil, ni bilo več poleg njega lepih deklet. Ušle sta ponoči in z njima vred je izginilo 49.000 frankov v zlatu in bankovcih. »Maček« je bil potemtakem izvanredno hud.

Smrti hribovlazca na Ortlerju. Preteklo sredo so se povzpeli trije hribovlazci brez vodnika na Ortler. Ko so ljudje opazili, da se nahajajo v nevarnosti, so jim poslali na pomoč dva vodnika. Ko so se vračali s planine sta padla en hribovlazec in en vodnik v veliko ledeno razpoklino. Hribovlazca, ki je bil privezan na vrvi, so rešili, a vodnik Jože Angerer iz Gomagöia ki ni bil privezan, je padel kakih 100 m globoko in se na mestu ubil.

Ženska — župan. V Nemčiji je bilo že v devetnajstem stoletju dobiti žensko, ki je opravljala posle župana. V Lemgau so imeli leta 1818 voliti župana. Volitev župana je bila nujna in

isti čas za mesto velikega pomena, ker je bilo mesto v veliki finančni stiski in krizi. Potreba je torej bilo preudarnega župana. Prebivalci so se dolgo posvetovali in so po dolgem preudarnanju prišli do sklepa, da ni možkega v mestu, ki bi užival splošno zaupanje. Spoznali so pa edino grofico Pavlino pl. Lippe-Detmold za sposobno — prevzeti županske posle. Z naivno ljubeznivostjo je prinesla deputacija sklep meščanom novi županji. Gospa Detmold je županstvo tudi prevzela in ga vodila več let v občo zadovoljstvo. V uradu je delala včasih skoro vsa noč, da je rešila točno vse došle vloge. Z veliko spretnostjo je tudi vodila občinske seje. Z veliko vnemo je preuredila mestno ubožnico. Napraviti je dala več novih šol, bolnico, sirotišnico in blaznico. Mestne finance je spretno zopet spravila v pravi tir in vladala nad meščani v splošno zadovoljstvo.

Zastrupljenje z gobami. V kraju Vagdebrod se je zastrupilo 15 obitelji z gobami. Pet oseb je umrlo.

Ljubljana.

— **Napredni volilci za deželni zbor!** Volilni imenik za deželnozbornske volitve je le še do prihodnjega ponedeljka na vpogled. Ker je skrajno pomanjkljivo sestavljen in manjkajo v njem najzanimivejši napredni volilci, je dolžnost vsakogar da se prepriča, ali je vpisan ali ne. Najboljše je, če ne odloži na zadnjo minuto marveč se prepriča še danes! Po reklamacijski dobi je vsaka pritožba glede volilne pravice nemogoča. Reklamirajte torej, dokler je še čas!

Kdo ima volilno pravico za deželni zbor pri prihodnjih volitvah dne 24. septembra? Vsak moški volilec, ki je volil pri zadnjih občinskih volitvah v I. in II. razredu ima tudi pri tej volitvi volilno pravico. Razven tega je volilec vsak moški, ki je do 18. t. m. izpolnil 24. leto, ki stanuje že 1 leto v občini in ki mu je bil vsaj že eno leto predpisan davek na osebni dohodarini v znesku 8 K in več.

— **Počitniški tečaj »Slovenske Šolske Matice«.** Gospodične učiteljice, ki se bodo udeležile tega tečaja, opozarjamo, da jim je odbor prekrbel v društvenem domu »Mladike« brezplačno prenočišča. Moški udeleženci bodo pa prenočevali v telovadnici I. mestne šole v Komenskega ulici. Skupno hrano bodo imeli udeležniki v Gorsetovi gostilni pri »Novem Svetu« na Marije Terezije cesti. Udeleženci tečaja se snidejo v nedeljo, dne 25. avgusta zvečer na vrtu pri »Novem Svetu«. Podrobne informacije o tečaju i. dr. bode udeleženci ta dan dopolnje med 10. in 12. uro, ali pa prve dni tedna (dne 26. in 27. avgusta) v konferenčni sobi mestnega deklškega liceja na Bleiweisovi cesti.

— **Cvetlični dan 1912.** Zavednejši kraji so že pričeli s pripravami za slovenski cvetlični dan. Zadnja se je včeraj priglasila Kranjska Gora, ki priredi 1. septembra cvetlični dan. Naj vsi kraji slede v najkrajšem času. Za ljubljanski cvetlični dan se vrše najobsežnejše priprave. Pričetkom septembra se namerava sklicati prvi damski sestanek, da se določijo načelnice cvetličnih okrožij in se uredi vse podrobnosti. Zvečer, 15. septembra po cvetličnem dnevu se bo vršil v ljubljanskem »Narodnem domu« ples na čast prodajalkam cvetlic. Vse podrobnosti pridobimo pozneje. — Letošnji vseslovenski cvetlični dan se vrši — kakor znano — v prid »Braniborju«, družbi sv. Cirila in Metoda. »Slov. Sokoške Zveze« in »Radogojca«. Dijaško podporno društvo »Radogoj« rabi letoš se posebno zadostnih dohodkov, ker je večina dijakov navezana vsled, nastale denarne krize le na »Radogojce« podpore, odkar posojilnice in drugi denarni zavodi ne dovoljujejo več kreditov in je vsako posojilo za bodoče odpovedano. Vsak rodoljub zato na delo pri cvetličnem dnevu!

— **Sestanek slovenskih dramatičnih društev** oziroma njih zastopnikov-odbornikov se vrši v nedeljo, 25. t. m. ob 10. dopoldne v hotelu »Ilirija« v Ljubljani. Opozarjamo zopet na ta sestanek, ki ima namen odobriti in pripraviti pravila za »Zvezo slovenskih dramatičnih društev« po vzoru »Zveze slovenskih pevskih društev«. Enotnost in vzajemno postopanje slovenskih dramatičnih društev, ki imajo zgolj umetniški namen, se hoče doseči z ustanovitvijo »Zveze«, sklenjene dne 6. januarja 1912 olajšati delo dramatičnim društvom z vzajemnim podpiranjem ter dvigniti repertoar z modernimi igran: je možno le s složnim vzajemnim delom. V to svrhu se vrši v nedeljo sestanek.

Slovan. 9. številka prinaša sledečo vsebino: Dr. Fr. Ilesič: Češki František Palacky. Maj: Kaj? I. L.: Listi. Gangl Engelbert: Pesem pijancev. Prostoplav Kretanov: Anton Aškerc. A. Funket: Maske. Kmetamarija: Ob morju. Iz gnce. Fran Govekar: Iz spominov na Antona Aškerc. Kmetamarija: V album. V. F. Jelenc: Maca. Debeljak: Pred dnem. Listek. Književnost. Raznoterosti. Poleg lepe vsebine prinaša »Slovan« lepe ilustracije, tako da je Slovan naš najlepši ilustrirani salonski list. Naročajte ga.

— **Sokol I.** ima svojo letno telovadbo in veselilno prireditev dne 1. septembra. Društvo se živahno pripravlja na svoj praznik in pričakuje od občinstva iste naklonjenosti, ki jo je dosedaj posvečalo napram Sokolu I.

Pripravljalni odbor »Narodne soc. Zveze« ima danes v soboto ob 8. uri zvečer v »Narodnem domu« važno sejo. Vabim vse tove, odbornike, da se te seje polnoštevilno udeležijo.

R. Juvan.

— **Kinematograf »Ideal«.** Spored za soboto 24., nedeljo 25. in ponedeljek 26. avgusta 1912: 1. V kavkaških gorah. (Koloriran naravnih pesnetek). 2. Če te kliče ljubezen. Avgustin. (Velekomično). 3. Oči. (Drama). 4. Fric se oblači sam. (Igra mali Fric Abelard). 5. Črna mačka. (Senzacijska pravna drama v dveh dejanjih. Vitaskopofilim Co. Samo zvečer). 6. Moric samotari. (Velekomična učinkovitost s Princem). — V torek »Sala maske«. Zadnja

večerna predstava ob polu 9. uri s popolnim sporedom.

Zavest blaznih.

(K blejskemu slučaju.)

Čudni slučaj dokazujejo, da more blazen človek izvršiti dejanje, ki bi ga komaj mogli spoznati kot čin blaznega. Neki nemški pregovor pravi, »norec ima srečo« in res se posrečijo norcem tu in tam dejanja, ki se jim čudimo. Kar je posebno značilno, je to, da se blaznim posreči izvršiti dejanje natančno in preračunljivo, kakor bi se komaj mogla posrečiti razumnemu človeku. Iz takih slučajev se vidi, da ima blazen človek svoj načrt jasno v glavi, da se svojega dejanja popolnoma zaveda, je da ga popolnoma napačno pojmuje. Enako opazujemo pri ljudeh, ki imajo amnezijo (ki izgube za nekaj časa spomin) da za časa amnezije delajo vse točno in natančno, kakor da so pri popolni zavesti, dasi se pozneje ne spominjajo svojih dejanj. Točnost in natančnost, s katero norec izvrši pogosto največji zločin, je naravnost občudovanja vredna. Enako čudovita je hladnost in mirnost, ki jo ohrani pred dejanjem in po dejanju. Sele poseben slučaj lahko za čas zmoti noreca, da se zave, da ni prav, kar je storil. V črni kroniki naše dobe čitamo pogosto, da je mati vsled bede umorila sebe in svoje dete, toda kako različno je njeno dejanje, ki je prišlo iz obupa do dejanja, ki ga je izvršila mati n. pr. v blaznosti. Vam se oglašča vest, bje se boj med sklepi in ugovori in je razburjen trenutek, ko človek siloma ubije vse očite in pomisleke, omogoči težko dejanje; blazni pa izvrše isto dejanje tiho, previdno, takorekoč premišljeno in brez razburjenja. Njih zavest je popolnoma mirna, ne moti jih nikak pomislek in ugovor. Počasi in dosledno izvrše, kar so sklenili v blazni misli.

To kaže tudi blejski slučaj. Blazna mati ni kazala po noči ali zjutraj nikakega razburjenja in vendar je v nji že dozorel sklep za grozno dejanje. S čudovito mirnostjo je izvršila svoj čin. Umoriti štiri lastne otroke — katere materino srce bi kaj takega preneslo. Blazna mati je izvršila ta čin popolnoma hladnokrvno. Značilno je, da so imeli vsi trije prvi otroci prekazane vratove prav na istem mestu. S kako previdnostjo se je moralo vse goditi, da noben otrok niti zajokal ni. Sele smeh najmlajšega otroka je zmotil nesrečno mater pri njenem delu. Smeh otroka je uplival tako, da je komaj dokončala svoj čin: zadala je najmlajšemu marjoso rano; dočim so drugi izdihili takoj, je najmlajši še dihal, ko se je vrnil oče ... Kako tiho se je vse godilo, kaže to, da je bil hlapec doma in ni slišal nikakega vzklaka ali joka. Iz tega se vidi, kako zavest imajo blazni pri svojih činih, kako se zavajajo natančno, kaj je treba storiti. V njih glavi je le ena misel, t. zv. fiksna ideja, in to izvrše nemoteni, brez očitkov in pomislekov.

Istotako značilno je, kako hladnokrvnost je ohranila blazna mati po činu. Skrila se je v seno na skedenj prav nasproti večnim vratom. Videla je prihajajoče in odhajajoče množice, slišala je besede ljudi, obsodbe in grožnje ljudij. Ženske, ki so mislile, da je mati storila svoj čin iz zlobe, so rekile, da bi jo strgale, ko bi jo dobile v roke. Vse to je slišala morilka v senu. Tudi to, kako so ugibali, kam je odšla, in vendar je znala ostati tako skrita. Hlapec, ki je prišel na seno, je bil samo en korak od nje — tako je pozneje sama pravila — in vendar je ni videl. Razumnemu človeku bi se komaj posrečilo, da bi ostal tako skrit! Enako čudno je, da je znala tako skrito priti v hišo ter si odnesti s seboj hrane, ne da bi jo kdo videl ali slišal. Te kaže čudovito zavest blaznih, ki tako dosledno slede svojem blaznemu činu.

Tudi pogreb, ki je privabil v nesrečno hišo toliko domačinov in tujcev, ni spravil nesrečno mater iz ravnotežja, da bi pojmovala svoje dejanje. Sele v noči po pogrebu je odšla iz svojega skrivališča. Muzikant Peček je je videl zgodaj zjutraj na polju proti Lescam. Pozneje jo je videl še neki drugi človek. Drugače pa je prišla neopažena domov. — Vidimo torej, kako se blaznim ljudem posrečijo dejanja, ki bi se komaj razumnim ljudem posrečila, s kako hladnokrvnostjo izvršujejo zločine, ki bude grozo in strah in kako dosledno izvedejo svoj načrt.

Blazni se zavedajo svojega dejanja in so prepričani, da so storili prav. To kaže tudi hladnokrvnost, s katero se je blazna mati vrnila domov, in mirnost, s katero je govorila z možem in z ljudmi o svojem dejanju.

K pogrebu se nam še nadalje poroča. Takega pogreba še ni videlo blejsko pokopališče. Lahko se reče, da so jokali vsi navzoči, ko so položili štiri krstice drugo za drugo v skupno jamo. Na parah so bili otroci zelo tepi in se jim ni poznala nikaka rana; najmlajši se je držal na smeh kakor v trenutku, ko mu je nesrečna mati zadala smrtno rano. Očeta je grozni dogodek zelo pretresel, da je popolnoma oslabil. Na pokopališču se je sesedel na grob in je pretresljivo jokal. S pokopališča so ga morali odpeljati. Mož je bolehen in bo težko prebolel strašni udarec.

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

DEŽELNI ZBORI.

Dunaj, 23. avgusta. Nižjeavstrijski deželni zbor je sklican na dan 25. septembra.

Černovice, 23. avgusta. Otvoritev deželnega zbora bode 30. septembra. Po otvoritvi sledi daljša pavza do 10. oktobra

CUVAJ.

Budinpešta, 23. avgusta. Konferenci kraljevskega komisarja Cuvaja »ogrskim ministrskim predsednikom Lukacsem pripisujejo tu-

kaj venko važnost. Lukacs je zahteval od Cuvaja natančnih podatkov o položaju na Hrvaškem in se je baje o Cuvajevem delovanju izrazil jako povoljno. Komisariat na Hrvaškem še ne bo tako kmalu odpravljen.

Dunaj, 24. avgusta. Hrvaškega kraljevskega komisarja Cuvaja sprejme baje cesar v posebni avdienci. V tukajšnjih političnih krogih so radi tega menja, da bo ta avdienca pomenila toliko, kakor konec komisarijata. Banom bo imenovan Cuvaj sam, ki bo dobil nalog, da pripravi vse potrebno za saborske volitve in jih nato takoj razpiše.

Zagreb, 23. avgusta. Tu prevladuje mnenje, da bo tekom jeseni Hrvaški vrnjena ustava in razpisane nove volitve. Govori se tudi, da banom ne bo imenovan Cuvaj, ampak grof Pejačević.

ALBANSKA VSTAJA.

Carigrad, 23. avgusta. Albanci so se polagoma začeli vračati domov. V Skoplju je ostalo le še par stotni albanski vojakov. Vlada namerava sedaj vse svoje sile koncentrirati na bolgarski in črnogorski meji.

TURŠKO - ČRNOGORSKI KONFLIKT.

Carigrad, 23. avgusta. Boji na turško-črnogorski meji se nadaljujejo. Črnogorci imajo Berane še vedno v rokah. Turške čete so dobile ukaz, da naskočijo trdnjavo in jo iztrgajo iz črnogorskih rok. Radi tega se bodo črnogorske čete najbrže same umaknile iz Berane in odšle preko meje.

Moji znanci.

Rodoljub.

Zadnjič sem obiskal na svojem potovanju širom slovenske domovine znanega rodoljuba Slavomira Junakoviča. Možu je sedaj okoli 60 let — in če se ne motim — je v šestem činovnem razredu. Njegova postava je izredno visoka in njegovo telo je lepo rejeno.

Sprejel me je nekako slovesno, kakor se sprejemajo ljudi v boljših hišah. Vprašal me je takoj po mojem zdravju in po razmerah v Ljubljani. Na to me je odpeljal v svoj najlepši salon, ki je bil poln dragocenih tujih slik. Ponudil mi je takoj smodko najboljše vrste in sam si je tudi eno prižgal. Toda predno sem vedel, kaj in kako, mi je gospod Junakovič smodko vzel in ji je odrezal konec.

»To je za našo drago šolsko družbo« je rekel in je pokazal celo škafličko odrezkov.

»Jaz pušim najboljše smodke«, je rekel.

»V Avstriji je danes tobak zanič, — zato me dosti stane kajenje. Popušim na dan po 6—10 kosov, to je skoraj 2 K. Toda pri tem ne pozabim na našo šolsko družbo in zbiram zanjo odrezke. Zrno do zrna pogača smo včasih rekli.«

Tako mi je govoril gospod Slavomir Junakovič. Med tem je vstopila njegova gospa in gospod Slavomir Junakovič me je predstavil po nemško.

»Moja žena je Nemka«, je rekel, »ampak ni nasprotna Slovincem. Seveda slovenski se ni naučila. To je težek jezik za Nemce. Udeleži se tudi slovenskih prireditev, če ni tistega hujškanja. Veste v Ljubljani ste včasih preradikalni, mi smo vendar mal narod... Tudi moja gospa daruje za našo milo šolsko družbo. Ob najini srebrni poroki je zbrala v veseli družbi 3,25 K in je sama pridala eno krono. Bilo je njeno ime v časopisih. Pri slavnostnih prilikah vedno otvori ples. Kaj hočemo; mal položi dar, domu na oltar... Zbira tudi znamke...«

Na to so prinesli na mizo nemškega vina v buteljkah in v sobo je priskakljala mala lepa deklica, ki je pozdravljala: »Guten Tag!«

»To je moja vnukica«, je rekel gospod Slavomir Junakovič, »hčerka moje hčerke, ki ima v Gradcu viteza von Röhren. Tudi ona ni znala slovensko, — kaj hočemo — in tudi naša mala se ni imela kje naučiti. Pa vključ temu prispeva za našo šolsko družbo: zbira namreč stanjoli papir. Zelo rada ima čokolado in tako zbere cele klobčiče stanjoli-papirja. Tako vidite cela družina deluje na narodnem polju. Jas sam sem odbornik ne vem koliko družtev — to danes mnogo stane — toda to je narodna dolžnost in moja družina je, kakor vidite skozinsko narodna, danes je treba požrtvovalnosti, varčevati je treba pri malenkostih, da dobi potrebnih sredstev naša draga šolska družba.«

Gostija, ki je na to sledila, je bila imenitna! Gospod Junakovič je povedal o vsaki stvari, od kod jo naroča. Naročal je vse pri nemških firmah in se je pritoževal nad slovensko podjetnostjo.

Ob zopni uri je dal g. Junakovič naviti gramofon in je spustil »Naprej zastava Slave«. Posleval sem se hitro in sem bežal v lepo poletno noč.

Za smeh.

Slovo.

Sedela sva z gospodično Karolino na malem otoku, ki ga je okoli in okoli oblivala šumeča reka. Bila je učiteljica klavirja in se je poslavljala od svoje službe.

»Vidite«, je rekla, »ta otok je edino, kar sem tu ljubila, edino česar se bom z veseljem spominjala — po čemer mi bo dolgčas.«

»Razumem Vas,« sem rekel, »nekoč sem bil domači učitelj in ko sem se poslavljaj, mi je bilo edino težko slovo od domačega psa. V celi hiši je bilo to edino živo bitje, ki je imelo v sebi nekaj človeškega.«

Trgovca sadja: »Izvrstne sveže fige so došle, gospa. Za poskušnjo zastoj.«

Kupovalca: »Tako... zastoj...? Potem mi prinesite najprej stol.«

Ljubica: »Vaš profesor nas opazuje, gospod Ivan.«

On: »To nič ne škoduje, on je zavzet za kavalirstva — ima sam osem hčera.«

Domači prijatelj: »Zakaj si vzela tako veliko hišino v službo?«

Ona: »Da ne more tako lahko skozi ključavnico gledati.«

Odgovorni urednik Radivoj Korene.

Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Mali oglasi.

Šivalni stroj se prav ceno proda. Več v »Prvi anončni pisarni.« 571—1

Širite, kupujte in naročajte „Dan“! Prijavljajte nove naročnike!

Celo noč odprto
Kavarna Leon
Celo noč odprto

Lasne kite

po 5, 7, 9 in 12 K. Barva za lase in brado „Neril“ od dr. Drallea v steklenicah po 2 in 4 K. — Lasne podlage in mrežice vse vrste. — Lasulje, brade, šminke itd. za gledališča. — Šminke in puder za ulico, vse po jako zmernih cenah priporoča

Štefan Strmoli, Ljubljana

Pod Trančo 1 (zraven čevljarskega mostu) izdelovalnica za vsa lasna dela.

FR. P. ZAJEC

Ljubljana Stari trg 9 Ljubljana

priporoča kot prvi slovenski izprašani in oblastveno koncesijonirani optik in strokovnjak svoj optični zavod.

Dalnogleda, toplotmere, in zrakomere vseh vrst.

Očala, ščipalniki natančno po zdravniškem receptu.

Cenike pošiljam na zahtevo zastoj in poštne prosto.

Gramofoni - automati !!

tovarniška zaloga

GRAMOFON-AUTOMAT za gostilničarje z vmetom po 10 ali 6 vin. z 20 kom. in 1000 šivank samo 95 K

FINI GRAMOFON z 10 komati in 1000 šivank samo 100 K — K 30—

Za vsak gramofon pisмено jamstvo.

Gramofon-Ateljer

A. Rasberger

Ljubljana, Sodna ulica 5.

Pazite natančno na naslov. Jaz ne prodajam ur in šivalnih strojev. Imam specijelno samo gramofone, godbene automate in druge mehanične godbene stroje. Lastna delavnica za popravila.

Pišite po cenik. — Predno kje kupite, oglejte si moj zalogo.

Vse potrebščine in vsakovrstno kolesje v zalogi.

Mednarodno spedijsko podjetje R. RANZINGER, Ljubljana.

Ustanovljeno 1876.

Telefon šte. 60.

Podjetje za prevozino c. kr. priv. juž. železnice. — Carinska agentura c. kr. glavnega carinskega urada v Ljubljani. — Redni nabiralni promet na vse strani. — Reekspedicija in skladišča. — Ekspresni promet ovojev. — Transport in shranitev mobilja. — Agentura avstr. Lloydja. Pisarna v mestu: Šelenburgova ulica 3. Centrala in skladišče: Cesta na južno železnico 7. Podružnica: Glavni carinski urad, južni kolodvor. 257

Prostovoljna sodna javna dražba.

V ponedeljek dne 26. avgusta 1912 popoldne se bo prodajala na licu mesta pod jako ugodnimi pogoji

na prostovoljni sodni javni dražbi

a) ob 3. uri popoldne hiša št. 7 Ulica na Grad. Izklicna cena 14.000 K, vadij 1400 K.

b) ob 4. uri popoldne hiša št. 50 na Dolenjski cesti (Galjeveca št. 1). Izklicna cena 34.000 K, vadij 3400 K.

Natančnejši dražbeni pogoji se pozvedo med uradnimi urami v pisarni podpisane sodnega komisarja ali pred dražbo na licu mesta.

Mate Hafner, c. kr. notar kot sodni komisar.

Največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine

H. SUTTNER

Ljubljana, Mestni trg št. 25.

Lastna potokolirana tovarna ur v Švici.

Tovarniška znamka

„IKO“

Cenik zastoj in poštne prosto.

Velika prodaja poletnih oblek

za gospode in dečke, ter razne damske konfekcije za polovično ceno.

Nadalje priporočam ravno kar dospelo jesensko damsko konfekcijo kakor tudi obleke in površnike za gospode in dečke po čudovito nizkih cenah. Ogromna zaloga klobukov od K 1.50 naprej.

„Angleško skladišče oblek“

O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg št. 5.

MIHAEL KASTNER, Ljubljana

Kongresni trg šte. 10

dobavlja najcenejše: špecerijsko blago; jedilno in živ. sol; patrol ej (tudi v originalnih pločevinastih posodah); obdačen in neobdačen bencin za motorje in avtomobile; gasolin, cigroin za razsetljavo; gorilno olje za Diesel-motorje; vseh vrst strojno olje; parafin itd. itd.

Vse mineralne vode in studenčne produkte vedno sveže v zalogi.

Mestna hranilnica ljubljanska

v Ljubljani, v lastni hiši, Prešernova ulica št. 3.

Največja slovenska hranilnica!

Denarnega prometa koncem leta 1911: 6145 milijonov kron.

Stanje hranilnih vlog nad 42,000.000 K. Rezervni zaklad nad 1,300.000 K.

Sprejema vloge vsak delavnik. Sprejema tudi vložne knjižice drugih denarnih zavodov. Obrestuje po

4 1/4 %

brez odbitka. — Za vloge jamči rezervni zaklad hranilnice in mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in z vso davčno močjo.

Poslovanje nadzoruje c. kr. deželna vlada.

Izključena je vsaka špekulacija in izguba vložnega denarja.

Posoja na zemljišča in poslopja proti 5% obrestim in najmanj 1/2% amortizacije. Za varčevanje ima vpeljane lične

domače hranilnike.

Posoja tudi na menice in vrednostne papirje.